

δυο

δυο κ. **δύο**, άκλ. αριθμητ. επίθ. απόλ. [<αρχ. δύο], δυο. (Ακολουθούν 153 φρ.)·

- αλλάξαμε δυο κουβέντες παραπάνω, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- αλλάξαμε δυο λέξεις παραπάνω, βλ. λ. [λέξη](#)·
- αλλάξαμε δυο λόγια παραπάνω, βλ. λ. [λόγος](#)·
- αν κάνει ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης άλλο ένα, χαρά σ' αυτόν το γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα, βλ. λ. [νερό](#)·
- αν κυνηγάς δύο λαγούς, θα χάσεις και τους δύο, βλ. λ. [λαγός](#)·
- αν ρίξει ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης άλλο ένα, χαρά σ' αυτόν το γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα, βλ. λ. [νερό](#)·
- άνθρωπος με δυο πρόσωπα, βλ. λ. [άνθρωπος](#)·
- άνοιξε το κεφάλι του στα δυο, βλ. λ. [κεφάλι](#)·
- άντρας δυο μέτρα ή δυο μέτρα άντρας, βλ. λ. [άντρας](#)·
- από ένα πρόβατο δυο δέρματα δε βγαίνουν, βλ. λ. [πρόβατο](#)·
- από ένα κριάρι δυο τομάρια, βλ. λ. [κριάρι](#)·
- Αύγουστε καλέ μου μήνα να 'σουν δυο φορές το χρόνο, βλ. λ. [Αύγουστος](#)·
- αυτός είναι τρία βόδια δυο ζευγάρια, βλ. λ. [βόδι](#)·
- βάζω την υπογραφή μου και με τα δυο μου τα χέρια, βλ. λ. [υπογραφή](#)·
- βάζω χίλια δυο με το μυαλό μου, βλ. λ. [μυαλό](#)·
- βρίσκομαι μεταξύ δύο πυρών, βλ. λ. πυρ·
- για δυο κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- για τα δυο σου τα μάτια, βλ. λ. [μάτι](#)·
- γίναμε από δυο χωριά ή γίναμε από δυο χωριά χωριάτες, βλ. λ. χωριό·
- γίνομαι δυο δίπλες, βλ. λ. δίπλα·
- γίνομαι δυο κάτια, βλ. λ. [κάτι](#)·
- γίνομαι δυο κομμάτια, βλ. λ. [κομμάτι](#)·
- δεν είναι ούτε μια ούτε δυο, είναι πολλές φορές: «δεν μπορώ να σου δώσω άλλα δανεικά, γιατί δεν είναι ούτε μια ούτε δυο που έρχεσαι και μου ζητάς»·
- δεν μπορεί να μοιράσει δυο γαιδουριών άχυρο ή δεν μπορεί να χωρίσει δυο γαιδουριών άχυρο ή δεν ξέρει να

- μοιράσει δυο γαϊδουριών άχυρο ή δεν ξέρει να χωρίσει δυο γαϊδουριών άχυρο, βλ. λ. [γαϊδούρι](#).
- δεν μπορείς να πατάς σε δυο βάρκες, βλ. λ. [βάρκα](#).
- δες με μ' ένα μάτι, να σε δω με δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- δυο βήματα, βλ. λ. [βήμα](#).
- δυο γάιδαροι μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα, βλ. λ. [γάιδαρος](#).
- δυο δεκάρες η οκά ή δυο δεκάρες την οκά, βλ. λ. [δεκάρα](#).
- δυο δυο, (για πρόσωπα ή πράγματα) ανά δύο, σε δυάδες: «όσοι είναι να μπουν μέσα, θα 'ρχονται δυο δυο || θα βάζετε τα πακέτα δυο δυο». (Τραγούδι: **δυο δυο** στην μπανιέρα δυο δυο).
- δυο και δυο κάνουν τέσσερα ή δυο και δυο ίσον τέσσερα, βλ. συνηθέστ. *ένα κι ένα κάνουν δύο*.
- δυο καρπούζια σε μια μασχάλη δε χωράνε, βλ. λ. [καρπούζι](#).
- δυο κεφάλια σε μια σκούφια δε χωράνε, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- δυο κώλοι σ' ένα βρακί δε χωράνε, βλ. λ. [κώλος](#).
- δυο κωλομέρια σ' ένα βρακί δε χωράνε, βλ. λ. [κωλομέρι](#).
- δυο λαλούν και τρεις χορεύουν, βλ. λ. *χορεύω*.
- δυο λεπτά, βλ. λ. *λεπτό*.
- δυο λογιών, βλ. λ. *λογής*.
- δυο πόρτες έχει η ζωή, βλ. λ. [πόρτα](#).
- δυο ρουφηξιές και στο διπλανό, βλ. λ. [ρουφηξιά](#).
- δυο τρεις, (για πρόσωπα) πολύ λίγοι, εντελώς λίγοι: «έκανε ανοιχτή συγκέντρωση το τάδε κόμμα και μαζεύτηκαν όλο κι όλο δυο τρεις οπαδοί του». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *κάνα*. βλ. και φρ. *κάνα δυο τρεις*.
- δυο φαλακροί μαλώνανε για μια τσατσάρα, βλ. λ. *φαλακρός*.
- έγινε δυο κομμάτια, βλ. λ. [κομμάτι](#).
- είμαι μια χαρά και δυο τρομάρες, βλ. λ. [χαρά](#).
- είναι για δυο, είναι για δυο άτομα: «πήρα μια πρόσκληση που είναι για δυο».
- είναι δυο κορμιά μια ψυχή, βλ. λ. [κορμί](#).
- είναι με τα δυο πόδια (του) στο λάκκο, βλ. λ. [πόδι](#).
- είναι με τα δυο πόδια (του) στον τάφο, βλ. λ. [πόδι](#).
- είναι οι δυο όψεις του ίδιου νομίσματος, βλ. λ. [όψη](#).

- είναι οι δυο πλευρές του ίδιου νομίσματος, βλ. λ. [πλευρά](#).
- είναι τα δυο άκρα αντίθετα, βλ. λ. [άκρο](#).
- είπαμε δυο κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- είπαμε δυο κουβέντες παραπάνω, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- είπαμε δυο λέξεις, βλ. λ. [λέξη](#).
- είπαμε δυο λέξεις παραπάνω, βλ. λ. [λέξη](#).
- είπαμε δυο λόγια, βλ. λ. [λόγος](#).
- είπαμε δυο λόγια παραπάνω, βλ. λ. [λόγος](#).
- είπαμε και δυο κουβέντες παραπάνω, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- έλα να σου πω δυο λεξούλες, βλ. λ. [λεξούλα](#).
- έλα να σου σπρεχάρω δυο φωνήεντα, βλ. λ. [φωνήεντο](#).
- έλα να σου ψιθυρίσω δυο λεξούλες, βλ. λ. [λεξούλα](#).
- έμειναν δυο κούκοι, βλ. λ. [κούκος](#).
- ένα βρακί δυο κώλους δε χωράει, βλ. λ. [κώλος](#).
- ένα - δύο, (στη γλώσσα του ποδοσφαίρου), βλ. λ. [ένα](#).
- ένα δύο, εν δυο, βλ. λ. [ένα](#).
- ένα επί δύο (ενν. μέτρο), (για χώρους) πάρα πολύ στενός, μικρός: «ζει σ' ένα καμαράκι ένα επί δύο». (Λαϊκό τραγούδι: καλοκαίρι κι είναι κρύο **ένα μέτρο επί δύο** είναι το κελί μου, ωχ,μανούλα μου!)
- ένα κι ένα κάνουν δύο ή ένα κι ένα ίσον δύο, κατηγορηματική δήλωση για καλό ή για κακό: «δε θα με ξαναρωτήσεις αν θα σε βοηθήσω, γιατί σου υποσχέθηκα πως θα το κάνω. Ένα κι ένα κάνουν δύο || αν ξαναμάθω πως με κατηγορήσες, θα σε κάνω τουλούμι στο ξύλο. Ένα κι ένα κάνουν δύο». (Λαϊκό τραγούδι: **ένα κι ένα κάνουν δύο** λένε μες το καφενείο).
- ένας δυο ή ένας δύο, βλ. λ. [ένας](#).
- ένας είναι ένας, δυο είναι έντεκα, τρεις είναι εκατόν έντεκα, βλ. λ. [ένας](#).
- ένας ίσον ένας, δύο ίσον έντεκα, έντεκα ίσον εκατόν έντεκα, βλ. λ. [ένας](#).
- έχει δυο αγκαλιές, (και για τα δυο φύλα) βλ. λ. [αγκαλιά](#).
- έχει δυο μέτρα και δυο σταθμά ή εφαρμόζει δυο μέτρα και δυο σταθμά ή κρίνει με δυο μέτρα και δυο σταθμά, βλ. λ. [μέτρο](#).
- έχει δυο πρόσωπα, βλ. λ. [πρόσωπο](#).
- έχω να σου πω δυο λόγια (λογάκια), βλ. λ. [λόγος](#).

- ζευγαρώνει ο Θεός δυο κακούς, κι έτσι χαλάει μαζί δυο σπίτια, βλ. λ. [σπίτι](#).
- η ίδια αλεπού δεν πέφτει δυο φορές στην παγίδα, βλ. λ. [αλεπού](#).
- η φιλία έχει δυο άκρες, βλ. λ. [φιλία](#).
- θα μου κάνει τα τρία δύο, βλ. λ. τρία.
- θα σε σκίσω στα δυο! βλ. λ. [σκίζω](#).
- θα σου πω δυο κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- θα σου πω δυο λέξεις, βλ. λ. [λέξη](#).
- θα σου πω δυο λόγια (λογάκια), βλ. λ. [λόγος](#).
- θέλω να σου πω δυο λόγια, βλ. λ. [λόγος](#).
- κάθε δυο και τρεις, βλ. λ. [κάθε](#).
- κάθεσαι σε δυο καρέκλες, βλ. λ. [καρέκλα](#).
- και με τα δυο τα χέρια ή και με τα δυο χέρια, βλ. λ. [χέρι](#).
- και μια και δυο, δηλώνει άμεση ενέργεια: «τον έπιασε απ' τ' αφτί και μια και δυο τον οδήγησε στο δάσκαλο». (Λαϊκό τραγούδι: κυρ-τζιτζικα συμπάθα με που δε σε σιγοντάρω, μ' απ' όλα αυτά που πάθαμε μου 'ρχεται να φουντάρω, να βάλω πέτρα στο λαιμό **και μια και δυο** στον ποταμό).
- καλώς τ' αρχίδια μας τα δυο ή καλώς τ' αρχίδια μου τα δυο, βλ. λ. [αρχίδι](#).
- καλώς τα μάτια μου τα δυο (που είχα χρόνια να τα δω) ή καλώς τα μάτια μου τα δυο (που είχα χρόνια να τα δω), βλ. λ. [μάτι](#).
- κάνα δυο τρεις, (για πρόσωπα) πολύ λίγοι, εντελώς λίγοι: «ήταν κάνα δυο τρεις, που έκαναν φασαρία με τις φωνές τους».
- κάνα δυο τρία, (για πράγματα) πολύ λίγα, εντελώς λίγα: «έμειναν κάνα δυο τρία κασόνια ακόμα, που πρέπει να μεταφερθούν στην αποθήκη».
- κάνω ένα βήμα μπρος, δυο πίσω, βλ. λ. [βήμα](#).
- κόβει την τρίχα στα δυο, βλ. λ. τρίχα.
- κόβομαι στα δυο, **α.** καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια για να πετύχω ένα στόχο ή για να εξυπηρετήσω ή να ικανοποιήσω κάποιον: «κόπηκε στα δυο το παιδί για να μας βρει ξενοδοχείο να μείνουμε το βράδυ». **β.** καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια για να προλάβω να τα φέρω όλα σε πέρας: «έχει τόσες πολλές ασχολίες, που όλη τη μέρα κόβεται στο δυο για να τα προλάβει όλα».
- κοίταξέ με μ' ένα μάτι, να σε δυο με δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- λένε χίλια δυο πίσω του, βλ. λ. πίσω.
- με δυο κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- με δυο λέξεις, βλ. λ. [λέξη](#).

- με δυο λόγια, βλ. λ. [λόγος](#)·
- με το ένα, με το δύο, με το τρία! βλ. λ. [ένας](#)·
- μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, τρεις και η κακή του μέρα ή μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, τρεις και την κακή του μέρα, βλ. λ. [κλέφτης](#)·
- μια του φίλου, δυο του φίλου, τρεις και η κακή του μέρα ή μια του φίλου, δυο του φίλου, τρεις και την κακή του μέρα, βλ. λ. [φίλος](#)·
- μια χαρά και δυο τρομάρες! βλ. λ. [χαρά](#)·
- μοιάζουν σαν δυο σταγόνες νερό, βλ. λ. [σταγόνα](#)·
- μου 'κανε τα τρία δύο, βλ. λ. τρία·
- να μην το λέω δυο φορές, βλ. λ. [φορά](#)·
- να χαρείς τα μάτια σου τα δυο! βλ. λ. [μάτι](#)·
- οι δυο μας, **α.** αποκλειστικά εμείς οι δυο: «θα πάμε οι δυο μας, γιατί μπορεί να χρειαστώ βοήθεια». (Λαϊκό τραγούδι: να κάτσουμε σε μια γωνιά και τα πούμε **οι δυο μας**, ποιος είν' αυτός που έφτιαξε το μαύρο ριζικό μας). **β.** λέγεται και με επιθετική διάθεση: «οι δυο μας κάποτε θα ξηγηθούμε». Στην περίπτωση αυτή παρατηρείται κίνηση με την οποία, αυτός που μιλάει, δείχνει με το δείκτη του, συνήθως, πρώτα τον εαυτό του κι έπειτα το συνομιλητή του·
- όλοι παίρνουν δυο μέτρα γη, βλ. λ. [γη](#)·
- όποιος κυνηγάει δυο λαγούς, κανέναν δε βαρά, βλ. λ. [λαγός](#)·
- όπου δυο κι αυτός τρεις, βλ. λ. [αυτός](#)·
- όταν χτυπιούνται δυο σταμνιά, ένα απ' τα δυο θε να σπάσει, βλ. λ. σταμνί·
- παίζει με δυο καρδιές, (και για τα δυο φύλα) βλ. λ. [καρδιά](#)·
- παίζει σε δυο ταμπλό ή το παίζει σε δυο ταμπλό, βλ. λ. [ταμπλό](#)·
- πάνε δυο δυο σαν τους Χιώτες, βλ. λ. [Χιώτης](#)·
- πατώ με τα δυο πόδια μου στη γη, βλ. λ. [γη](#)·
- πάω ένα βήμα μπρος, δυο πίσω, βλ. λ. [βήμα](#)·
- πες του δυο κουβέντες! βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- πες του δυο λέξεις! βλ. λ. [λέξη](#)·
- πες του δυο λόγια! βλ. λ. [λόγος](#)·
- πέφτω στα δυο (ενν. γόνατα), παρακαλώ κάποιον ταπεινά, ζητώ την εύνοιά του ή τη συγχώρεσή του, τον εκλιπαρώ για κάτι: «μην είσαι τόσο σκληρός, αφού ο άνθρωπος έπεσε στα δυο, δώσε κι εσύ τόπο στην οργή και μην του κάνεις μήνυση! || έπεσε στα δυο μπροστά του, ζητώντας τη βοήθειά του, αλλά ο άλλος ήταν ανένδοτος»· βλ. και λ. πέφτω·

- πίνει σαν δυο άλογα, βλ. λ. [άλογο](#).
- στους δυο ο τρίτος δε χωρεί ή στους δυο ο τρίτος περισσεύει, σε ένα αγαπημένο ζευγάρι, δεν υπάρχει θέση για άλλο άτομο.
- τα δυο μας, πιο άμεση έκφραση από αυτή του οι δυο μας.
- της πετώ δυο φωνήεντα, βλ. λ. [φωνήεντο](#).
- το γκαβό πουλί ο Θεός δυο φορές το βλέπει, βλ. λ. [πουλί](#).
- το δύο το καλό, (στη γλώσσα του χαρτοπαιγνίου) το παιγνιόχαρτο με την ένδειξη δύο της φυλής σπαθί: «το δύο το καλό μετράει δυο πόντους και στο πινακλ παίζει και ως μπαλαντέρ».
- το κάνει κάθε δυο και τρεις, βλ. λ. [κάθε](#).
- το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο, βλ. λ. [χέρι](#).
- το προσέχω σαν τα μάτια μου τα δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- το τηλέφωνο έχει δυο άκρες, βλ. λ. [τηλέφωνο](#).
- το φυλάω σαν τα μάτια μου τα δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- το 'χω σαν τα μάτια μου τα δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- τον διπλώνω στα δυο, βλ. λ. [διπλώνω](#).
- τον έκανε δυο παραδιών παράδες, βλ. λ. [παράς](#).
- τον ευλόγησε ο Θεός με τα δυο τα χέρια, βλ. λ. [Θεός](#).
- τον (την) έχω σαν τα μάτια μου τα δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- τον κάνω δυο κάτια, βλ. λ. [κάτι](#).
- τον (την) προσέχω σαν τα μάτια μου τα δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- τον (τη) φυλάω σαν τα μάτια μου τα δυο, βλ. λ. [μάτι](#).
- του άνοιξα το κεφάλι στα δυο, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- του βάζω τα δυο πόδια σ' ένα παπούτσι, βλ. λ. [πόδι](#).
- του δίνω δυο μούντζες, βλ. λ. [μούντζα](#).
- του παιδιού μου το παιδί είναι δυο φορές παιδί, βλ. λ. [παιδί](#).
- του πετώ δυο φωνήεντα, βλ. λ. [φωνήεντο](#).
- του ρίχνω δυο μούντζες, βλ. λ. [μούντζα](#).
- του ρίχνω δυο φάσκελα, βλ. λ. [φάσκελο](#).
- τους βλάκες με την κόσα να τους θερίζεις, πάλι δυο δυο θα βγαίνουν σαν τα κεφάλια της Λερναίας Ύδρας, βλ.

λ. [κόσα](#).

- τους μαλάκες με την κόσα να τους θερίζεις, πάλι δυο δυο θα βγαίνουν σαν τα κεφάλια της Λερναίας Ύδρας, βλ. λ. [κόσα](#).

- τρεις το λάδι, δυο το ξίδι, πέντε το λαδόξιδο, βλ. λ. [λάδι](#).

- τυφλός τυφλόν οδήγαγε κι ήραν κι οι δυο τους λάκκο, βλ. λ. τυφλός.

- των δύο ταχυτήτων, βλ. λ. [ταχύτητα](#).

- υπογράφω και με τα δυο μου τα χέρια, βλ. λ. [χέρι](#).

- χίλια δυο, βλ. λ. [χίλιοι](#).

- χίλιοι δυο, βλ. λ. [χίλιοι](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας